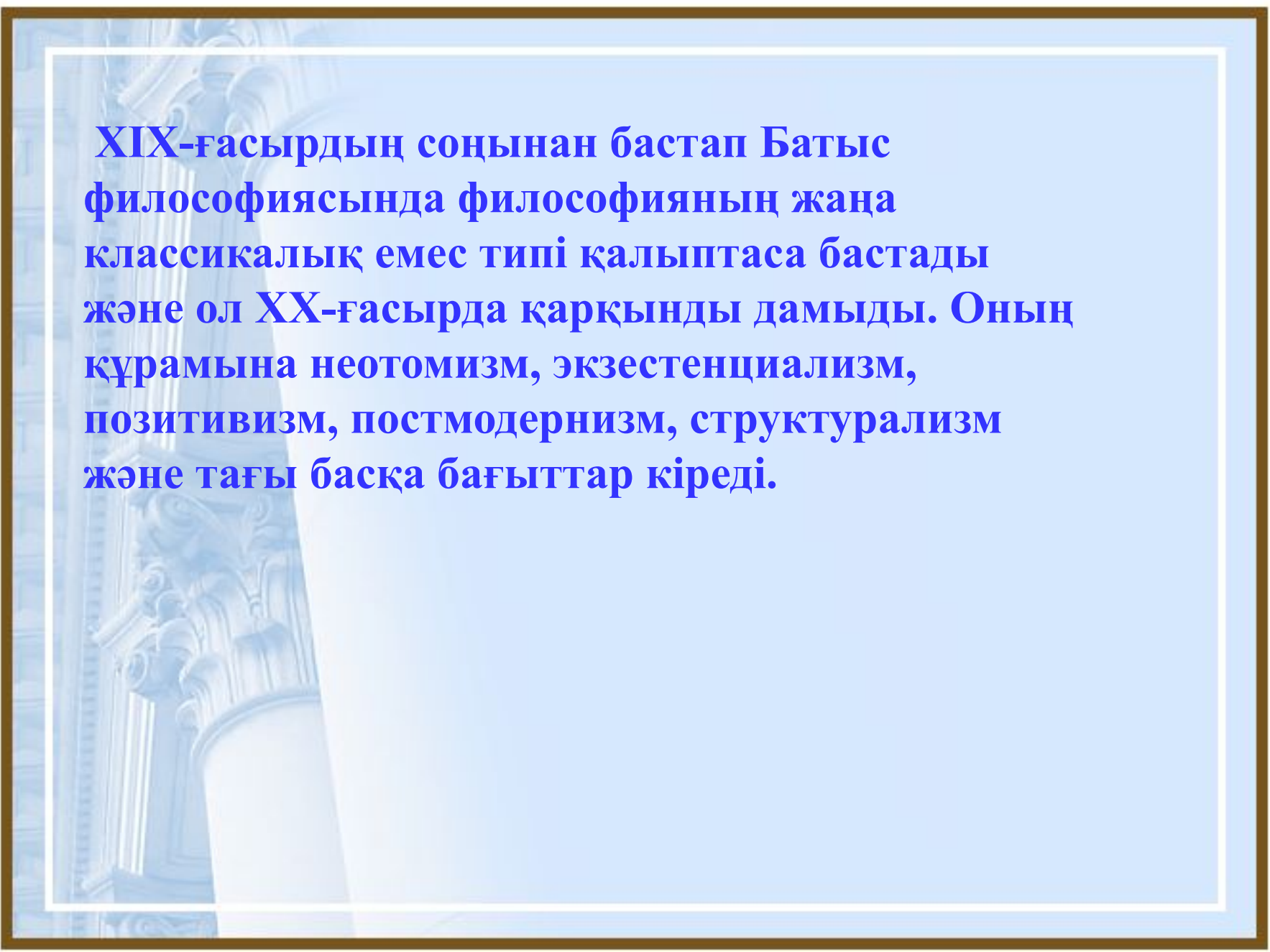

Батыс философиясы

Орындаган: Марал Н.М
ВиД(дирижер) 2курс

The background of the slide features a faint, light blue image of classical architectural columns, possibly Corinthian or Ionic, arranged in a row. The columns are partially visible on the left side of the frame, creating a sense of depth and grandeur. The overall color scheme is a soft, pale blue, which provides a clean and academic backdrop for the text.

XIX-ғасырдың соңынан бастап Батыс философиясында философияның жаңа классикалық емес типі қалыптаса бастады және ол XX-ғасырда қарқынды дамыды. Оның құрамына неотомизм, экзистенциализм, позитивизм, постмодернизм, структурализм және тағы басқа бағыттар кіреді.

XX-ғасыр философиясының қалыптасуы шарттары:

1) XX-ғасырда Еуропа басынан кешкен тарихи-әлеуметтік өзгерістер әсіресе бірінші және екінші дүние жүзілік соғыстар қоғам мүшелерінің бойында үрей мен қорқыныш, адамзат пен жеке адамның болашағына деген сенімсіздік туғызды;

2) Қоғам дамыған сайын оның өміріндегі қарама-қайшылықтар күшейе түсіп, адамзат пен өркениеттің алдында шешімі қиын, жаңа діни ұлттық, этникалық мәселелер пайда болды, оларды шешуге дәрменсіз қоғамды дағдарыс жайлады;

; 3) Бұл қоғамдық дағдарыс жеке адамның жаттануы мен өгейсінуін туғызды, себебі қоғам тұлғаның ішкі дүниесі мен оны мазалаған мәселелер туралы бас ауыртпады

4) Бұрынғы философиялық жүйе XX-ғасыр адамын толғантқан сұрақтарға жауап беруге қабілетсіз еді, «Жалпы адам дегеніміз не?» деген сұрақпен шектелмей, «Мен кімін?» сауалын қоятын философиялық бағыттарға қажеттілік туды.

Психоанализ

XIX-ғасырдың соңында психиатрия шеңберінде истерияны, невроздарды «катарсис», өзін-өзі тазарту методы ретінде пайда болып, кейінірек австриялық невропатолог Зигмунд Фрейд (1856-1939) адамның жанының тылсым байланыстары мен негіздерін зерттеуге бағытталған психологиялық доктринаға айналдырған ілім.

Тұлғаның моделін Фрейд мынадай үш элементтен тұратын үлгіде жасайды:

«Ол» (Оно) бейсана құштарлықтардың терең абаты. психикалық «өздік», әрекет етуші индивидтің негізі, тұлғаның басқа құрамдас бөліктерінің жұмыс жасау заңдарынан өзгеше өзіндік заңдарды басшылыққа алатын психикалық инстанция;

«Мен» (Е%) – саналылық саласы, адамның ішкі, бейсаналы дүниесі мен сыртқы реалдылықтың арасын жалғастырушы ;

«Меннен Жоғары» (Super-ego) – ішкі тұлғалық ұят, қоғамдық қағидалар, моральдық цензура, бейсаналы мен саналының арасын жалғастырушы.

Психоанализдің гуманистік психоанализ немесе неофрейдизм деп аталатын бағытының негізін салушы неміс-американдық философ, психолог, социолог Э.Фромм (1900 -1980) Фрейдтің биологизмін, либидо теориясын табиғилық пен әлеуметтікті қарама-қарсы қоюын, психологияны философия мен этикадан бөлектеуін сынады. Ол адамды әлеуметтік тіршілік етуші, табиғи және адамдандырылған дүниемен үнемі байланыс жасаушы ретінде қарастырады. Оның ойынша, Фрейдтің ілімі адамды тереңірек тануға мүмкіндік бергенімен, оның өмірінің мән-мағынасы, моральдық және этикалық нормалар туралы, адам қалай өмір сүруі керек және не істеуі тиіс деген сұрақтарға жауап бермеді.

ПОЗИТИВИЗМ

Қазіргі заманғы таным теориясының бағыты. О негізін қалаушы – француз философы Огюст Конт (1798-1857). Позитивистердің пікірінше, «болмыс», «материя», «сана» және т.б ұғымдарға, страктылық ойлауға сүйенетін дәстүрлі философия енді жарамсыз, бебі, тек тәжірибе немесе ғылыми эксперимент арқылы тексерілген позитивті, жағымды білім ғана ақиқат, нақты, жаратылыстану ғылымдарына математикаға жақын философия ғана ақиқат философия.

Позитивизмнің дамуы үш кезеңнен өтті:

1) бірінші позитивизм жоғарыда аталған мәселелерді алғашқы болып қойып, философияның міндеті – объективті өмір сүруші материалдық дүние туралы нақты ғылымдар жинаған білімдерді қорыту және жүйелеу деп ымдады

2) махизм – дүниені түйсіктер жиынтығы ретінде бейнелеп, философия адам тәжірибесінің сезімдік негізін, психифизиологиялық формаларын сараптауы тиіс деп есептеді, яғни субъективтік идеализмге көбірек бет бұрды.

3) неопозитивизм – ғылыми теориялардың ақиқаттылығын, салтырмалы құндылығын анықтау тәсілдерін зерттеумен айналыс Өкілдері: К.Поппер, И. Лакатос, Т.Кун және т.б. Олар ғылыми білімді тексерудің негізгі принциптері ретінде верификация, фальсификация және конвенция принциптерін ұсынды.

Постмодернизм – монизм философиясын терістеп, плюрализм философиясын, табиғат пен қоғамдағы көптік, сан түрлілік идеясын жария еткен, қазіргі заманғы мәдениеттің мазмұны, ойлаудың және ізденістің жаңа стилі көрініс тапқан философия. Негізгі өкілдері: орыс философтары Е.П.Блаватская (1831-1891), Д. Л.Андреев (1906-1959), Г.Г.Шпет (18 1940), француз философтары Поль Рикер (1913) және Жак Деррида (19 2004), американдық жазушы-философ Карлос Кастанеда (1925)

Постмодернизмнің негізгі тұжырымдары:

1) Объективтілік
реалдылық көп
өлшемді, оның
мәні мен
формаларының
арасындағы
байланыс-
қатынастарын
ың сипаты сан
түрлі
қасиеттерге ие.

2) **Онтологиял
ық
плюрализм
мен
гносеология
лық
плюрализм
бірлігі.**

3) Адамдардың
араласуындағы
монологиялық
текст-
мәтіндердің
орнын
сұхбаттасу,
үйренушілер мен
үйретушілердің
бір- біріне өзара
әсері.

Өмір филосо- фиясы

Өмір философиясы өмірді дүниенің бір бөлігі ретінде ғана қарастырумен шектелмей, оны дүниенің бір бөлігі қак ортасына қояды, өмір ұғымына сүйене отырып, дүние мен өмірді толық түсінуге талпыныс жасайды. Өмір философиясының негізін салушы – дат философы С. Кьеркегор (1813 -1855). Дүниенің бастауы ретінде сананы емес, уайым-қайғыға толы экзистенциалдық ішкі сезімдерді қарастыруды ұсынды.

Неотомизм

Неотомизм орта ғасырдың діни философы Томас Аквинскийдің іліміне негізделген. Неотомизмнің басты қағидасы – сенім мен ақыл-ойдың, ғылым мен діннің гармониясы. Бұл ағымның өкілдерінің пікірінше, ақиқат философия рационализм мен иррационализмді қарсы қоюдан бас тартып, дүниені түсінудің әр түрлі тәсілдерін біріктіріп, универсалды мүмкіндіктерге шылуы қажет. Негізгі кілдері: Э.Жильсон, Ж.Маритен, П.Тейяр де Шарден.

Қорытынды

Батыс философиясы

XXғасыр философиясы ғасырдың айнасы, оның өзі сияқты сан қырлы, бір-біріне қарама-қарсы бағыттарға толы болды деуге болады. Бірақ басты мәселелер – жеке адам, оның болмысының ерекшеліктері, ақыл-ойдан адамның сезіміне көбірек үнілу және бүкіл адамзаттың болашағы мәселелерін зерттеу болды десек, қателеспейміз.

